

Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle

VALITUS

Valittaja:

Joutsan kunta
PL 20 Länsitie 6 19650 JOUTSA
Puhelin 040 7230118
Sähköposti: kirjaamo@joutsa.fi

1. Päätös, josta valitetaan

Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston päätös 9.12.2025 (§ 97), siltä osin kuin päätös johtaa Joutsan terveysaseman vuodeosaston (SAKUKO) lopettamiseen. Kokous kokonaisuudessaan on nähtävissä: [Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston kokous 9.12.2025 klo 16.00](#)

2. Vaatimus: Joutsan kunta vaatii, että Hämeenlinnan hallinto-oikeus

- 1) kumoaa päätöksen Joutsan terveysaseman vuodeosastoa koskevilta osin tai
- 2) palauttaa asian tältä osin Keski-Suomen hyvinvointialueelle uudelleen valmisteltavaksi sekä
- 3) määrää päätöksen täytäntöönpanon kiellettäväksi, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

3. Valitusperusteet

A. Asian luonne ja oikeudellinen lähtökohta

Valituksenalainen päätös merkitsee perustason osastohoidon poistamista Joutsan seudulta. Kyse ei ole yksittäisestä hallinnollisesta ratkaisusta, vaan perusoikeuksiin välittömästi vaikuttavasta ja pitkävaikutteisesta palvelurakenteen muutoksesta.

Valituksenalaisessa asiassa on kyse Keski-Suomen hyvinvointialueen palveluverkkopäätöksestä, jolla Joutsan terveyskeskuksen vuodeosasto on tarkoitus lakkauttaa osana sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkon toista vaihetta. Päätös merkitsee perustason osastohoidon poistamista Joutsan seudulta tai sen järjestämistä siten, että palvelu ei ole enää tosiasiallisesti saatavissa Joutsan tai Joutsan seutukunnan alueella.

Päätöstä ei voida arvioida pelkästään organisatorisena tai strategisena linjauksena. Kyseessä on päätös, jolla on välitön ja merkittävä vaikutus perusoikeuksien toteutumiseen, erityisesti oikeuteen riittäviin sosiaali- ja terveystalviin. Tällaisissa tilanteissa hallintotuomioistuimen arvio ei rajoitu vain toimivallan olemassaoloon, vaan kohdistuu myös päätöksenteon sisältöön, selvityspohjan riittävyyteen, harkinnan käyttöön sekä perusoikeuksien punnintaan.

Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan palveluverkkopäätökset eivät ole vapaan poliittisen harkinnan aluetta silloin, kun ne tosiasiallisesti heikentävät lakisääteisten palvelujen

saatavuutta tietyllä alueella. Päätöksen lainmukaisuutta arvioitaessa keskeistä on, onko hyvinvointialue osoittanut järjestämisvastuunsa täyttymisen konkreettisesti ja todennettavasti myös muutoksen jälkeen.

Koko palveluverkkouudistusta on pidettävä tarpeettomana, perusteettomana ja haitallisena säästötoimenpiteenä. Koko uudistuksella pyritään 18,6 miljoonan euron säästöihin, kun hyvinvointialueen talousarvion suuruus on 1,4 miljardia euroa ja palveluverkkouudistuksen suunniteltu säästö on siis vain 18,6 M€ eli 1,3 % budjetista. Valtiovarainministeriön määräämä työryhmä on todennut, että muuhun maahan verrattuna Keski-Suomen hyvinvointialueen kustannukset ylittyvät sosiaalitoimen alueella. Kuitenkin nyt supistukset toiminnassa tehdään pääosin perusterveydenhuollosta. Samalla palvelujen saatavuus heikkenee voimakkaasti erityisesti alueen reunaosilla.

B. Joutsan terveyskeskuksen vuodeosaston merkitys

Joutsan terveyskeskuksen vuodeosasto on osa perusterveydenhuollon osastohoitoa. Sen tehtävänä on hoitaa potilaita, jotka eivät tarvitse erikoissairaanhoidon palveluja, mutta joiden hoitoa ei voida turvallisesti toteuttaa avohoidossa tai kotioloissa. Tällaisia tilanteita ovat muun muassa äkilliset infektiot, toimintakyvyn äkillinen heikkeneminen, kaatumiset, lääkitysmuutokset sekä erikoissairaanhoidon jälkeinen jatkohoito ja kuntoutus.

Vuodeosasto toimii keskeisenä osana hoitoketjua, jossa perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido, sosiaalipalvelut, kotihoito ja omaishoito muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden. Se turvaa hoidon jatkuvuuden erikoissairaanhoidon ja kotihoidon välillä sekä ehkäisee päivystyksen kuormittumista. Osastohoidon avulla varmistetaan hoidon jatkuvuus ja turvallinen siirtyminen hoitomuodosta toiseen. Ilman paikallista osastohoitoa potilaiden hoitopolut pitenevät, siirrot lisääntyvät ja hoidon kokonaisuus pirstoutuu.

Joutsan seudulla vuodeosaston merkitystä korostavat maantieteelliset etäisyydet, väestön ikärakenne sekä rajalliset liikenneyhteydet. Vuodeosaston poistaminen ei tarkoita vain hoitopaikan vaihtumista, vaan koko palvelurakenteen muuttumista tavalla, joka vaikuttaa potilasturvallisuuteen, omaisten osallistumismahdollisuuksiin ja kuntoutuksen onnistumiseen.

Vuodeosaston yli 90- vuotisen toiminnan lakkauttaminen merkitsee samalla sitä, että vähintään yksi lääkärihakanssi poistetaan vahvuudesta. Vuodeosastotoiminnan loppuminen terveysasemalla merkitsee myös lääkäreiden yliopistollisten koulutusosoikeuksien menettämistä. Tähän asti lääkäreiden rekrytointi on ollut helppoa niiden olemassaolosta johtuen. Puolet avosairaanhoidon lääkäreistä on näitä koulutusta suorittavia. Siten on selvää, että lakkauttamis päätös tulee merkitsemään suuria vaikeuksia lääkäreiden ja hoitohenkilöstön saatavuudessa jatkossa.

C. Väestörakenne ja palvelutarpeen kehitys

Joutsan seudun väestörakenne poikkeaa olennaisesti hyvinvointialueen keskusalueista. Ikääntyneiden osuus väestöstä on korkea ja kasvaa edelleen. Samanaikaisesti väestön kokonaismäärä on kuitenkin lisääntynyt mm. Joutsan vastaanottokeskuksen eli Keski-Suomen ainoan vastaanottokeskuksen toiminnan vuoksi. Erityisesti lasten määrä on viime vuosina kasvanut voimakkaasti.

Ikääntyneiden ja monisairaiden potilaiden hoitotarpeet kohdistuvat nimenomaan perustason osastohoitoon. Kyse on usein lyhytaikaisesta, mutta ympärivuorokautista seurantaa edellyttävästä hoidosta, jonka tarkoituksena on palauttaa toimintakyky ja mahdollistaa kotiutuminen. Tämän tyyppistä hoitoa ei voida korvata avohoidolla, etäpalveluilla tai kotihoidolla ilman merkittäviä potilasturvallisuusriskejä.

Palveluverkkopäätöksen valmistelussa ei ole arvioitu väestörakenteen kehitystä Joutsan seudulla eikä sitä, miten ikääntymisen myötä kasvava osastohoidon tarve aiotaan kattaa vuodeosaston lakkauttamisen jälkeen. Päätös perustuu staattiseen tarkasteluun eikä täytä järjestämislain edellyttämää ennakoivaa palvelutarpeen arviointia.

D. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain vastaisuus

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 § velvoittaa hyvinvointialuetta järjestämään palvelut väestön tarpeita vastaavasti siten, että ne ovat yhdenvertaisesti saatavilla ja alueellisesti saavutettavia. Lain 5 § edellyttää lisäksi, että palvelukokonaisuus on toimiva, laadukas ja hoidon jatkuvuuden turvaava, 6 § määrää, että HVA:n on järjestettävä palvelut väestön tarpeiden mukaisesti ja 7 §:n mukaan palvelujen on oltava riittäviä, laadukkaita ja yhdenvertaisesti saatavilla koko alueella.

Järjestämislain kannalta ratkaisevaa ei ole se, että palvelu on muodollisesti olemassa jossakin hyvinvointialueen alueella. Ratkaisevaa on se, onko palvelu tosiasiallisesti saavutettavissa kohtuullisessa ajassa ja ilman kohtuutonta raskautta niille asukkaille, jotka sitä tarvitsevat.

Joutsan vuodeosaston lakkauttaminen merkitsee sitä, että perustason osastohoito siirtyy kymmenien kilometrien päähän. Hyvinvointialue ei ole esittänyt konkreettista, todennettavaa mallia siitä, miten Joutsan seudun asukkaiden osastohoidon tarve katetaan järjestämislain edellyttämällä tavalla muutoksen jälkeen. Yleiset viittaukset muiden yksiköiden kapasiteettiin eivät täytä järjestämislain vaatimuksia ilman alueellista ja toiminnallista analyysiä.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 5 §-pykälään viitaten on todettava, että palveluverkkouudistusesitys on Joutsan osalta alueellista syrjintää esim. Jyväskylään verrattuna.

E. Selvitysten ja vaikutusarviointien riittämättömyys

Valituksenalainen päätös perustuu yleisluonteiseen palveluverkkoselvitykseen, joka tarkastelee palvelurakennetta strategisella tasolla. Selvitys ei sisällä Joutsan terveyskeskuksen vuodeosastoa koskevaa paikkakuntaakohtaista vaikutusarviota.

Päätöksenteosta puuttuvat muun muassa:

- analyysi Joutsan seudun osastohoidon todellisesta tarpeesta,
- potilasvirtojen ja hoitajaksojen rakenteellinen tarkastelu,
- arvio hoidon viivästymisestä ja siirtoketjujen lisääntymisestä,
- kuljetusmatkojen pidentymisen vaikutukset potilasturvallisuuteen,
- ensihoidon ja päivystyksen kuormitusvaikutukset,

- henkilöstövaikutukset ja osaamisen säilyminen,
- varautumista koskeva riskianalyysi.

Ilman näitä selvityksiä päätöksenteon tietopohja jää puutteelliseksi. Hallintotuomioistuimen vakiintuneen käytännön mukaan tällaisessa tilanteessa päätös on kumottava tai palautettava uudelleen valmisteltavaksi.

F. Hallintolain 31 §:n rikkominen

Hallintolain 31 §:n mukainen selvittämisvelvollisuus edellyttää, että viranomaisella on päätöksenteon perustaksi riittävät ja asianmukaiset selvitykset. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että jos asian selvittäminen on ollut puutteellista eikä päätöksen vaikutuksia ole voitu arvioida luotettavasti, päätös on kumottava tai asia palautettava uudelleen valmisteltavaksi.

Esimerkiksi ratkaisussa **KHO:2019:149** korkein hallinto-oikeus kumosi viranomaisen ja hallinto-oikeuden päätökset, koska asian selvittäminen oli ollut puutteellista eikä asiaa voitu ratkaista lain edellyttämällä tavalla käytettävissä olleen aineiston perusteella.

Tässä asiassa Joutsan terveyskeskuksen vuodeosaston lakkauttamista koskevat selvitykset ovat olennaisesti puutteellisia. Päätöksen vaikutuksia hoidon saatavuuteen, potilasturvallisuuteen ja hoitoketjujen toimivuuteen Joutsan seudulla ei ole arvioitu. Selvityspuutteet kohdistuvat päätöksen ydinkysymyksiin, minkä vuoksi päätös on hallintolain 31 §:n vastainen ja kumottava tai palautettava uudelleen valmisteltavaksi.

G. Hallintolain 45 §:n rikkominen

Hallintolain 45 § edellyttää, että päätös on perusteltava. Perusteluista tulee käydä ilmi, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun ja millä oikeudellisella päättelyllä lopputulokseen on päädytty. Perusteluvelvollisuus liittyy kiinteästi oikeusturvaan ja tuomioistuimen mahdollisuuteen valvoa päätöksen lainmukaisuutta.

Valituksenalaisessa päätöksessä perustelut jäivät yleisluonteisiksi. Päätöksestä ei ilmene, miten Joutsan vuodeosaston lakkauttamista on punnittu suhteessa järjestämislain vaatimuksiin, perustuslain turvaamiin oikeuksiin tai valmiuslain varautumisvelvoitteisiin. Päätöksessä ei myöskään eritellä, miksi juuri Joutsan vuodeosasto on valittu lakkauttavaksi eikä muita, lievempiä vaihtoehtoja ole pidetty riittävinä.

Perustelujen puutteellisuus on erityisen ongelmallista siksi, että päätös kohdistuu nimenomaan harvaan asutulle alueelle. Päätöksestä ei käy ilmi, miten alueellista yhdenvertaisuutta on arvioitu eikä sitä, millä perusteella mahdollinen eriarvoistuminen on katsottu hyväksyttäväksi. Tällainen perustelujen puute estää päätöksen laillisuuden arvioinnin ja muodostaa itsenäisen kumoamisperusteen.

H. Perustuslain 19 §:n rikkominen

Perustuslain 19 § turvaa jokaiselle oikeuden riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Oikeus ei ole pelkästään ohjelmallinen tavoite, vaan julkista valtaa sitova normi, joka ohjaa sekä lainsäädäntöä että yksittäistä päätöksentekoa. Perusoikeuden toteutumista arvioitaessa keskeistä on palvelujen tosiasiallinen saatavuus.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että palvelujen muodollinen olemassaolo ei riitä, jos ne eivät ole tosiasiallisesti saavutettavissa. Pitkät etäisyydet, kuljetusongelmat ja palvelujen keskittäminen voivat johtaa siihen, että perusoikeus ei toteudu käytännössä.

Joutsan seudulla vuodeosaston lakkauttaminen merkitsee huomattavaa heikennystä palvelujen tosiasialliseen saavutettavuuteen. Erityisesti iäkkäät ja toimintakyvyltään heikentyneet henkilöt ovat riippuvaisia lähellä sijaitsevasta osastohoidosta. Pitkät siirrot lisäävät terveydellisiä riskejä ja heikentävät hoidon laatua. Päätöksessä ei ole arvioitu näitä perusoikeusvaikutuksia asianmukaisesti.

I. Perustuslain 6 §:n rikkominen

Perustuslain 6 §:n mukainen yhdenvertaisuusperiaate koskee myös julkisten sosiaali- ja terveysten palvelujen alueellista saatavuutta. Julkinen valta ei saa ilman hyväksyttävää ja oikeasuhtaista perustetta asettaa tietyn alueen asukkaita olennaisesti huonompaan asemaan kuin muita väestöryhmiä.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännössä on johdonmukaisesti lähdetty siitä, että perusoikeuksien toteutumista ei voida arvioida pelkästään palvelujen muodollisen olemassaolon perusteella, vaan arvioinnin on kohdistuttava palvelujen tosiasialliseen saavutettavuuteen ja vaikutuksiin eri väestöryhmien asemaan. Taloudelliset tavoitteet voivat olla päätöksenteon taustalla, mutta ne eivät yksinään oikeuta perusoikeuksien tai alueellisen yhdenvertaisuuden olennaista heikentämistä.

Joutsan vuodeosaston lakkauttaminen kohdistuu nimenomaan harvaan asutun reuna-alueen väestöön ja johtaa siihen, että Joutsan seudun asukkaat joutuvat selvästi huonompaan asemaan perustason osastohoidon saavutettavuuden osalta kuin hyvinvointialueen keskusta-alueiden asukkaat. Päätöksessä ei ole esitetty sellaisia konkreettisia ja todennettavia perusteita, jotka oikeuttaisivat tämän alueellisen eriarvoistumisen perustuslain 6 §:n näkökulmasta.

J. Perustuslain 22 §:n rikkominen

Perustuslain 22 § velvoittaa julkisen vallan turvaamaan perusoikeuksien toteutumisen. Velvoite on aktiivinen ja ennakoiva. Viranomaisen on tunnistettava päätöksiinsä liittyvät perusoikeusriskit ja huolehdittava siitä, ettei päätös johda perusoikeuksien tosiasialliseen heikentymiseen.

Tässä asiassa hyvinvointialue ei ole tunnistanut eikä arvioinut vuodeosaston lakkauttamiseen liittyviä perusoikeusriskejä. Päätöksestä puuttuu perusoikeusvaikutusten arviointi, eikä päätöksenteossa ole esitetty keinoja riskien hallitsemiseksi. Tämä on ristiriidassa perustuslain 22 §:n kanssa.

K. Valmiuslain 12 §:n rikkominen

Valmiuslain 12 §:n mukaan viranomaisten on normaalioloissa huolehdittava tehtäviensä hoitamisesta siten, että valmius häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin on olemassa. Valmiuslain 12 §:n mukainen varautumisvelvoite koskee erityisesti sellaisia toimintoja, jotka liittyvät väestön terveyden ja hengen turvaamiseen, kuten terveydenhuollon osastohoitokapasiteettia. Säännös ei ole poikkeusoloja koskeva erityisnormi, vaan

nimenomaisesti normaaliolojen päätöksentekoa ohjaava velvoite. Se edellyttää, että viranomaiset eivät tee sellaisia pysyviä rakenteellisia ratkaisuja, jotka heikentävät toimintakykyä kriisitilanteissa.

Terveystieteiden osastohoitokapasiteetti on osa yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria. Paikallinen vuodeosasto mahdollistaa hoidon järjestämisen tilanteissa, joissa kuljetusyhteydet ovat häiriintyneet, henkilöstöresurssit ovat kuormittuneet tai potilasmäärät kasvavat äkillisesti esimerkiksi epidemian, suuronnettomuuden tai laajan sähkökatkon seurauksena. Alueellinen kapasiteetti lisää järjestelmän joustavuutta ja toimintavarmuutta.

Joutsan vuodeosaston lakkauttaminen vähentää merkittävästi Keski-Suomen hyvinvointialueen alueellista hoitokapasiteettia. Päätöksessä ei ole arvioitu, miten Joutsan seudun hoito järjestetään häiriötilanteissa ilman paikallista osastohoitoa. Erityisesti puuttuu arvio siitä, miten pitkät kuljetusketjut toimivat poikkeusoloissa ja millä tavoin hoitokapasiteettia voidaan tarvittaessa lisätä tai hajauttaa.

Valmiuslain 12 §:n velvoite edellyttäisi vähintään skenaariopohjaista tarkastelua, jossa arvioidaan päätöksen vaikutuksia erilaisissa häiriötilanteissa. Tällainen arviointi puuttuu kokonaan. Päätös on tältä osin valmiuslain vastainen.

L. Potilasturvallisuus oikeudellisena arviointiperusteena

Potilasturvallisuus ei ole vain lääketieteellinen tai hallinnollinen kysymys, vaan sillä on myös oikeudellinen ulottuvuus. Terveystieteiden palvelujen järjestämisessä on huolehdittava siitä, että hoito on turvallista ja riskit minimoidaan. Tämä velvoite seuraa sekä järjestämislaista että perustuslain 19 §:stä.

Vuodeosaston lakkauttaminen lisää potilaiden siirtoja hoitopaikkojen välillä. Jokainen siirto sisältää riskejä: tiedonkulun katkeamista, lääkitysvirheitä, hoitovastuun epäselvyyksiä sekä potilaan voimien heikkenemistä kuljetuksen aikana. Nämä riskit korostuvat erityisesti iäkkäiden ja muistisairaiden potilaiden kohdalla.

Päätöksenteon yhteydessä ei ole tehty potilasturvallisuutta koskevaa riskianalyysiä. Ei ole arvioitu, miten siirtoketjujen lisääntyminen vaikuttaa hoidon laatuun, eikä sitä, miten riskit hallitaan käytännössä. Potilasturvallisuuden sivuuttaminen päätöksenteossa on vastoin hyvän hallinnon vaatimuksia ja heikentää päätöksen lainmukaisuutta.

M. Ensihoidon, päivystyksen ja hoitoketjujen kokonaiskuormitus

Joutsan vuodeosaston lakkauttaminen ei vaikuta vain osastohoitoon, vaan koko hoitoketjuun. Kun paikallinen osastohoito puuttuu, potilaat kulkevat useammin päivystyksen kautta ja odottavat jatkohoitopaikkaa pidempään. Tämä lisää päivystyksen ylikuormitusta ja pidentää hoitoaikoja Sairaala Novan yhteispäivystyksessä Jyväskylässä.

Ensihoidon osalta pitkät kuljetusmatkat sitovat resursseja ja voivat heikentää vasteaikoja muissa kiireellisissä tehtävissä. Tämä on erityisen ongelmallista harvaan asutulla alueella, jossa ensihoidon resurssit ovat jo lähtökohtaisesti rajalliset. Joutsan seutukunnalla on käytettävissä vain yhden ambulanssin resurssi, mikä merkitsee sitä, että sen lähtiessä potilaskuljetukseen Jyväskylään, seutukunta on ilman sen palveluja kolmen tunnin ajan. Tilanne on erityisen vaarallinen, kun vielä otetaan huomioon se, että kunnan halki kulkee nelostie eli yksi Suomen vilkasliikenteisimmistä valtaväylistä

Näitä ketjuvaikutuksia ei ole arvioitu päätöksenteossa, vaikka ne ovat ennakoitavissa ja merkityksellisiä. Päätöksen valmistelu on tältä osin jäänyt puutteelliseksi, eikä se täytä hallintolain edellyttämää kokonaisvaikutusten arviointia.

N. Taloudellisten perusteiden oikeudelliset rajat

Hyvinvointialue on perustellut palveluverkon muutoksia taloudellisilla sopeutustarpeilla. Taloudelliset näkökohdat voivat olla hyväksyttäviä päätöksenteon lähtökohtia, mutta ne eivät oikeuta sivuuttamaan lakisääteisiä velvoitteita tai perusoikeuksia.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännössä on toistuvasti todettu, että taloudelliset perusteet eivät yksinään voi oikeuttaa palvelujen tosiasiallisen saavutettavuuden heikentämistä tai alueellisen yhdenvertaisuuden loukkaamista. Viranomaisen on osoitettava, että valittu ratkaisu on välttämätön ja oikeasuhtainen keino taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tässä asiassa ei ole esitetty, että Joutsan vuodeosaston lakkauttaminen olisi ainoa tai välttämätön keino taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Päätöksessä ei ole arvioitu lievempiä vaihtoehtoja, kuten osaston profilointia, kapasiteetin osittaista säilyttämistä tai vaiheittaista toteutusta. Taloudellisten perusteiden punninta on näin ollen jäänyt puutteelliseksi.

Hyvinvointialueen valtuusto on Joutsan vuodeosaston toiminnan lakkauttamisperusteena kirjannut mm. osaston 15 hoitopaikan vähäisyyden. Peruste ei ole totuudellinen, koska asiakaspaikkoja on 17 + 11, kuten kunnanhallitus on lausunnossaan 27.10.2025 § 229 (liite 1) hyvinvointialueelle ilmoittanut. Hyvinvointialueen valtuustolle on siten annettu harhaanjohtavaa tietoa.

O. Suhteellisuusperiaate ja vaihtoehtoisten ratkaisujen arvioinnin puute

Hallinnon yleisten oikeusperiaatteiden mukaan viranomaisen toimenpiteiden on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään. Suhteellisuusperiaate edellyttää, että viranomainen valitsee keinon, joka rajoittaa perusoikeuksia mahdollisimman vähän.

Joutsan vuodeosaston täydellinen lakkauttaminen on raskain mahdollinen toimenpide perustason osastohoidon osalta. Päätöksenteossa ei ole kuitenkaan arvioitu vaihtoehtoisia, lievempiä ratkaisuja. Ei ole selvitetty, voisiko osastohoitoa säilyttää pienemmällä kapasiteetilla, profiloida toimintaa tiettyihin potilasryhmiin tai toteuttaa muutos vaiheittain vaikutuksia seuraten.

Vaihtoehtojen arvioinnin puute merkitsee sitä, että suhteellisuusperiaatetta ei ole noudatettu. Tämä heikentää päätöksen lainmukaisuutta olennaisesti.

P. Esteellisyydet ja sidonnaisuudet

Valtuutettu Sari Hovila toimii samanaikaisesti Joutsan kunnanvaltuuston 1. varapuheenjohtajana ja siinä ominaisuudessa myös kunnanhallituksessa puhe- ja läsnäolo-oikeudella sekä hyvinvointialueen työntekijänä esimiesasemassa. Hän osallistui aluehallituksen kokoukseen 26.11.2025 § 359, jossa päätettiin palveluverkkoesityksen

lähettämisestä valtuustoon. Hallintolain (434/2003) 28 §:n mukaan luottamushenkilö on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa vaarantuu. Esteellisyyttä ei kunnanhallituksen eikä valtuuston kokouksessa 9.12.2025 käsitelty, mikä aiheuttaa menettelyvirheen päätöksen tekemisessä.

Sen sijaan kokouksessa hyväksyttiin valtuutettu Antti Häyrysen ilmoitus esteellisyydestään Hyvinvointialuelaki 102 §, asianosainen- perusteella. Ilmoituksessa tai lakiviittauksessa ei kuitenkaan tarkemmin perusteltu, eikä puheenjohtaja vaatinut perustelemaan, mihin asianosaisuus perustui eikä lain 102 §:n mihinkään relevanttiin momenttiin päätöksessä viitattu. Esteellisyydestä olisi ollut tehtävä valtuustossa erillinen päätös (OKA 13.5.2014 ja HE 72/2002 v.p.s. 63 – 64). Kuntaliiton lakiosaston ohjeen mukaan, jos esteellinen valtuutettu poistuu kokouksesta esteellisenä, pöytäkirjaan on merkittävä esteellisyyden tosiasiallinen peruste. Tosiasiallinen peruste ei ole pykäläviittaus tai esimerkiksi ”osallisuusjävi” tai ”yhteisöjävi”, tässä tapauksessa ”asianosainen”. Menettely aiheutti menettelyvirheen syntymisen asian käsittelyssä.

Valtuuston kokoukseen jäsenenä osallistui lääkäri Sari Kokko, joka toimii julkista valtaa käyttävänä viranhaltijana Jyväskylän kaupungin Kyllön terveysasemalla hyvinvointialueen viranhaltijana. Puheenvuorossaan hän painotti sitä, että Kyllössä täyttämättä olevat kaksi vuodeosastoa tulee tämän palveluverkkouudistuksen osana ottaa Hyvinvointialueen käyttöön eli vuokrata se sen nykyiseltä omistajalta. Kokko toimi siten asianosaisena omaan työhönsä sisältyvässä asiassa.

Tämän pykälän käsittelyyn valtuuston kokouksessa osallistui myös valtuutettu lääkäri Tapani Kiminkinen, joka toimii terveyskeskuslääkärinä hyvinvointialueen avosairaanhoidon vastaanottopalvelut- alueella. Häntä on siten pidettävä asianosaisen asemassa olevana omaan ammattiinsa kohdistuvana päättäjänä.

Q. Väärä menettely palautusesityksen jälkeisessä keskustelussa

Valtuutettu Jani Parkkonen vaati ryhmäpuheenvuorojen jälkeen, että palveluverkkoesitys § 97 palautetaan valmisteltavaksi uudelleen. Puheenjohtajan olisi tullut puheenvuoron jälkeen ilmoittaa, että seuraavien puheenvuorojen tulee keskittyä tehtyyn palautusehdotukseen. Hän ei tehnyt näin, vaan salli viiden valtuutetun käyttää puheenvuoron muissa asioissa, kunnes valtuutettu Puolimatka oli ilmoittanut kannattavansa Parkkosen palautusehdotusta. Tämä heikensi päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja valtuutettujen mahdollisuutta arvioida palautusvaatimusta asianmukaisesti. Kun palautusesitys on tehty, tulee keskustelun kohdistua vain siihen. Menettely merkitsee menettelyvirhettä asian käsittelyssä.

R. Äänestysten niputtaminen paketeiksi

Puheenjohtaja niputti, ilman menettelystä käytyä keskustelua ja valtuuston asiassa tekemää päätöstä, erilaisissa ehdotuksissa esiintyvät eri toimipisteitä koskevat ehdotukset samaan äänestykseen. Siten valtuutettu Hautamäen muutosesityksestä, joka koski Keuruun, Pihtiputaan, Joutsan ja Karstulan vuodeosastojen lakkauttamista, jouduttiin äänestämään samassa äänestyksessä kaikista kerralla. Valtuutettu Toimi Kankaanniemi vaati tässäkin kohtaa kokousta, että eri kuntien vuodeosastoista äänestetään erikseen. Vaatimus oli perusteltu, koska näiden kuntien vuodeosastojen lakkauttaminen aiheuttaisi

erilaisia säästövaikutuksia ja muita vaikutuksia eri kunnissa. Esimerkiksi Joutsan vuodeosaston lakkauttaminen, poistaisi läheisen vuodeosaston palvelut myös luhankalaisilta.

Äänestysten niputtaminen yhdeksi paketiksi aiheutti tilanteen, jossa yksittäisten vaihtoehtojen kannattaminen tai vastustaminen ei ollut mahdollista. Tämä rajoitti valtuutettujen mahdollisuuksia ilmaista kantansa eri ehdotuksiin erikseen ja heikensi päätöksenteon läpinäkyvyyttä. Vastaava menettely ei täytä hyvän hallinnon vaatimuksia, jotka edellyttävät, että jokainen päätös tehdään selkeästi ja perustellusti. Kyseessä oli siis menettelyvirhe.

S. Palveluverkkopäätös on tehty vääränä ajankohtana

Valtuuston päätös § 97 on tehty väärään aikaan ja väärillä perusteilla, koska Suomen hallitus on mediatietojen mukaan juuri valmistelemassa lakimuutosta, joka sallii hyvinvointialueiden hakea alijäämän sopeuttamisaikaan pidennystä usealle vuodelle. Toisaalta Keski-Suomen hyvinvointialue on hakenut harkinnanvaraista tukea ministeriöltä. Hakemukseen ei vielä ole saatu vastausta. Siten palveluverkkouudistuksessa tehtävät rajut heikennyspäätökset ovat ennen aikaisia ja Hallinto-oikeudelle esitetty vaatimus täytäntöönpanokiellosta on perusteltu.

T. Täytäntöönpanokielto

Täytäntöönpano aiheuttaisi peruuttamatonta haittaa. Vuodeosaston lakkauttaminen on tosiasiallisesti peruuttamaton toimenpide. Kun osasto suljetaan, henkilöstö sijoittuu toisiin tehtäviin, toimintamallit purkautuvat ja yhteistyörakenteet lakkaavat. Vaikka päätös myöhemmin kumottaisiin, toiminnan palauttaminen olisi käytännössä erittäin vaikeaa tai mahdotonta.

Täytäntöönpanokielto on välttämätön tehokkaan oikeussuojan turvaamiseksi. Ilman täytäntöönpanokieltoa valituksen käsittely menettäisi merkityksensä ja perusoikeuksiin kohdistuva haitta toteutuisi ennen lainvoimaista ratkaisua.

4. Yhteenveto

Edellä esitetyillä perusteilla Keski-Suomen aluevaltuuston 9.12.2025 tekemä päätös (§ 97) on Joutsan terveyskeskuksen vuodeosaston lakkauttamisen osalta lainvastainen. Päätös on tehty puutteellisin selvityksin, vastoin hallintolain vaatimuksia, perustuslain turvaamia oikeuksia, järjestämislain velvoitteita sekä valmiuslain 12 §:ää.

Päätös on kumottava tältä osin tai palautettava uudelleen valmisteltavaksi siten, että lain edellyttämät selvitykset ja vaikutusarvioinnit tehdään asianmukaisesti.